

SPORTDA ILMIY TADQIQOTLAR

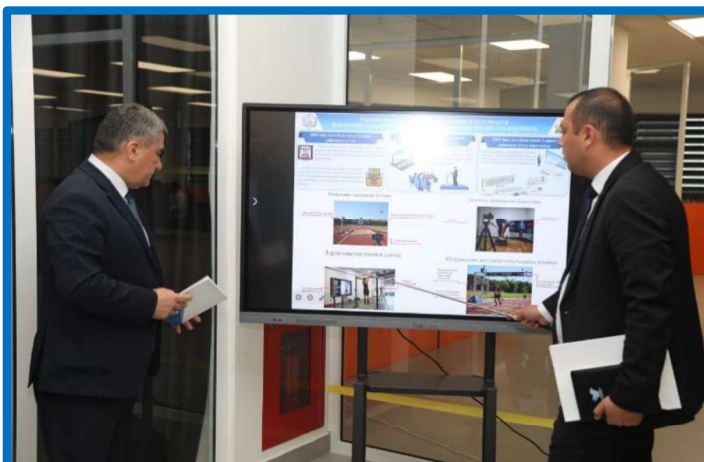

I.A.Tursunaliyev
R.M.Matkarimov
F.A.Kerimov
M.X.Mirjamolov
M.O‘.Arziqulov
K.D.Yarashev
D.H.Umarov
O.J.Dadaboyev
J.M.Ishtayev
E.T.Raxmonov
Z.P.Rasulov
Z.G.Gapporov
A.A.Artikov
N.M.Yusupov
Y.Y.Aripov
D.Yu.Tashnazarov
A.U.Xamidjonov
M.M.Azizov
SH.V.Djalalov
N.N.Azizov
D.Y.Egamov
M.R.Yo‘ldashov
SH.M.Nurmatova
S.N.Po‘latov
O.R.Egamberdiyev
D.B.Shaymardonov
B.B.Kipchakov
Sh.S.Ermatov
U.S.Dusanov
O.E.Toshmurodov
F.M.Muradov
O.Z.Pirmatov
E.A.O‘rinboyev
Sh.I.Shadjalilov
L.T.Davlatova
D.N.Raxmatova
B.B.Musayev
Sh.S.Tursunov
Z.X.Yusupova
O.A.Dadabayeva
Y.Y.Maxammadiyeva
A.Akbarov
N.Sh.Bobomuradov
D.B.Mamazoyitov
N.A.Xudayberdiyeva
A.E.Bobomurodov
N.A.Karimov
D.R.Ibodullayev

I.A.Tursunaliyev – Olimpiya va paralimpiya sport turlariga tayyorlash markazlaridagi sportchilarni kompleks tayyorlashning ilmiy-metodologik asoslari.....	5
Р.Д.Халмухамедов - Модернизация подготовки единоборцев на основе анализа динамики функционального состояния спортсменов в послесоревновательный период с использованием технологий искусственного интеллекта.....	13
M.X.Mirjamolov - Talaba-sportchilarning funksional holatini monitoring qilishda raqamli diagnostika tizimlarining samaradorligini baholash.....	11
Z.P.Rasulov - Bo‘lajak sport psixologlari kasbiy kompetentligini rivojlantirishning pedagogik-psixologik determinantlari.....	21
Z.Sh.Yusupov - Yuqori malakali gandbolchilarning umumiy jismoniy tayyorgarlik davrida kuch sifatini tahlil qilish usullari.....	26
К.Б.Мухаммадиев - методика отбора борцов для соревнований на учебно-тренировочном этапе.....	29
J.Sh.Jammatov, A.K. Sharipov - Jismoniy tarbiya va sport yo‘nalishi bitiruvchilarining kasbiy-pedagogik tayyorgarlik darajasini ish beruvchilar bahosiga ko‘ra tahlil qilish.....	34
I.B.Isayev - Yuqori malakali belbog‘li kuarshchilarni yillik tayyorgarlik davrida ovqatlanish ratsion modeli.....	39
M.M.Azizov - Musobaqa oldi davrida talaba-yoshlarning jismoniy sifatleri rivojlanishini nazorat qiluvchi raqamli boshqaruv tizimini yaratish.....	42
Sh.O.Boltabayev. - Yuqori malakali gandbolchilarni sakrab va tayangan holda darvozaga to‘p otish texnik harakatlarining kinematik modeli.....	45
A.U.Xamidjonov - Sportchilar texnik tayyorgarligini aniqlashda sun‘iy intlekt vositalaridan foydalanish ustuvorligi.....	49
N.B.Mengliyev - Jismoniy tarbiya mutaxassislarini kasbiy-amaliy tayyorgarligini rivojlantirishning ilmiy-uslubiy asoslari	52
M.A.Abduraxmanova - Kurashchi qizlarning vazn toifalarini inobatga olgan holatda kombinatsion harakatlar texnologiyasini ishlab chiqish va amaliyotga joriy qilish.....	56
M.X.Mirjamolov, A.A.Nabiyev - Talaba bokschilarning reaksiya tezligini aniqlash va tahliliy yondashuv.....	59
M.N.Norqobilov - Ko‘zi zaif o‘smirlarni, sog‘lom o‘quvchilar bilan jismoniy rivojlanish darajasini solishtirma baholash.....	64
H.SH.Bekmanova - Rivojlanishidagi koordinatsion buzilishi (dcd) bo‘lgan o‘quvchilar bilan ishlashda jismoniy tarbiya o‘qituvchilarining kompetensiyasi va kasbiy ehtiyojlari.....	67
F.M.Sharipov - Futbolda tezkor taktik fikrlash harakatlarini o‘rgatishning asosiy tushunchalari va nazariy asoslari.....	71
U.G‘.Rejapov - 13-14 yoshli voleybolchilarda to‘p uzatish aniqligini ta‘minlashga zamin yaratuvchi maxsus jismoniy sifatlarni rivojlanish sur‘ati.....	77
M.S.Xonimov - Yuqori malakali kurashchilarning tezkor-kuch qobiliyatlarini takomillashtirish.....	81
N.R.Qosimova - Yuqori malakali taekvondochilarning texnik-taktik tayyorgarligini takomillashtirishda vaziyatli mashqlar metodikasini ishlab chiqish.....	86

JISMONIY TARBIYA VA SPORT ILMIY TADQIQOTLARI INSTITUTI

mustahkamlashda koordinatsion va jismoniy sifatlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikning o'rni" 2025/10., 111-114 c.

3. Bekmanova Khurshida Shokirjonovna "Physical development delays in primary school students and ways to eliminate them" Journal of Innovations in Pedagogy and Educational Advancements May, 2025., 523-527 c.

4. Masharipova, M., Saidmammatov, O., Vasconcelos, O., Rahimov, Q., & Rodrigues, P. "Motorik qobiliyatni rivojlantirishga asoslangan dasturlarning koordinatsiyasida muammosi bo'lgan bolalarga ta'siri" Scientific_Library_of Uzbekistan 2021 y. (2) B. 467-475.

5. Hurshida Bekmanova 1*, Orifjon Saidmammatov 2, Jasurbek Jammатов 2, Taxirbek Salayev 2, Raximov Quvondiq 3, Shikhov Gayrat 4, Olga Vasconcelos 5, Rita Barros 6,7, Cláudia Sousa 6,8 and Paula Rodrigues 5,6, Optimizing Motor Coordination in Children with Developmental Coordination Disorder: Mini-Handball vs. Motor Skills Training. Sports 2026, 14(1), 1; <https://doi.org/10.3390/sports14010001>

6. Назаров В. П. Координация движений у детей школьного возраста. — М.: ФИС, 1969. — 109 с.

Farg'ona davlat universiteti Sport faoliyati fakulteti Sport o'yinlari nazariyasi va uslubi kafedrasida dotsent

F.M.Sharipov

Farg'ona, O'zbekiston

Muallif bilan bog'lanish uchun:
Email: 6865994@gmail.com
Tel: +9989 91 686-59-94

FUTBOLDA TEZKOR TAKTIK FIKRLASH HARAKATLARINI O'RGATISHNING ASOSIY TUSHUNCHALARI VA NAZARIY ASOSLARI

Аннотация

В этой статье рассказывается о разработке различных упражнений для обучения игроков начальным тактическим движениям, которые помогут им выполнять точные и эффективные движения в соответствии с их положением. Ниже приведены упражнения, которые можно использовать для обучения игроков начальным тактическим навыкам. этой статье рассказывается о разработке различных упражнений для обучения игроков начальным тактическим движениям, которые помогут.

Ключевые слова: Дриблинг, техника, тактика, обучение, установка давления, опыт, быстрое решение, поле, улучшение, тики-така, команда, стратегия, методология, открытая зона, позиция, атака, защита.

Annotation

Ushbu maqolada futbolchilarni dastlabki taktik harakatlarga o'rgatish uchun turli xil mashqlarni ishlab chiqish, ularning pozitsiyalariga mos ravishda aniq va samarali harakatlar qilishlariga yordam beradi. Quyida futbolchilarga dastlabki taktik ko'nikmalarni o'rgatish uchun ishlatish mumkin bo'lgan mashqlar keltirilgan. Ular o'yin davomida muhim bo'lgan pozitsion harakatlar, to'pni uzatish, himoya va hujumdagi asosiy taktikalarga yo'naltirilgan.

Kalit so'zlar: Dribbling, texnika, taktika, mashg'ulot, bosim o'rnatish, tajriba, tezkor qaror, maydon, takomillashtirish, tiki-taka, jamoa, strategiya, metodika, ochiq zona, pozitsiya, hujum, himoya.

This article will help you develop a variety of exercises to train players in initial tactical actions, making specific and effective actions in accordance with their positions. The following are exercises that can be used to teach players initial tactical skills. This article will help you develop a variety of exercises to train players in initial tactical actions, making specific and effective.

Keywords: Dribbling, technique, tactics, training, pressure setting, experience, quick decision, field, improvement, tiki-taka, team, strategy, methodology, Open Zone, position, Attack, Defense.

Dolzarbligi. Ushbu metodika futbolchilarni dastlabki taktik harakatlarga o'rgatishning samarali usullarini va bosqichlarini tavsiflaydi. Taktik harakatlarni o'rgatish, futbolchilarning o'yin davomida to'g'ri qarorlar qabul qilishini, jamoa bilan birgalikda ishlashini va o'yin vaziyatlariga tez moslashuvini ta'minlaydi. Metodikada nazariy tushunchalardan boshlanib, jismoniy tayyorgarlik va koordinatsiyani rivojlantirish, jamoaviy taktikalarni o'rgatish, pozitsion o'yinlar va to'p bilan hamda to'psiz harakatlar bilan mashqlar orqali futbolchilarning taktik ko'nikmalarini takomillashtirishga qaratilgan. Simulyatsiyalar va o'yin tahlilini o'z ichiga olgan bu jarayon, futbolchilarning o'yin davomida strategik qarorlar qabul qilish qobiliyatini oshiradi. Dastlabki taktik harakatlarni o'rgatish metodikasi, futbolchilarga nafaqat individual, balki jamoaviy o'yinda muvaffaqiyatga

erishish uchun zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalarni beradi.

Futbolchilarni dastlabki taktik harakatlarga o'rgatish metodikasi, yosh futbolchilarga futbolning asosiy taktik tushunchalarini o'rgatish va ularni to'g'ri qo'llash uchun muhimdir. Bu jarayon futbolchilarning o'yin strategiyasini tushunib, o'z pozitsiyalariga mos harakatlar qilishga yordam beradi. Yosh futbolchilarga taktik harakatlarni o'rgatish jarayonida o'yinni tushunib o'ynashi jamoa to'p bilan bo'lganida ochiq pozitsiyani egallashi to'pni qabul qilib olganidan so'ng esa tezkor fikrlashi qulay pozitsiyadagi o'z jamoadoshiga to'pni aniq yetkazib berishi va barcha harakatlarni aniq tezkor bajarishni o'rgatib borish kerak. Yosh futbolchilarga pozitsiyani o'zgartirishga o'rgatish shart emas — ularga o'yinni tushunishga o'rgatish kerak. Masalan jamoadoshi bosim ostida qolayaptimi tezkorlik bilan ochiq zonaga o'tish va to'pni qabul qilishi maydonda

bo'sh joylarni ko'ra olishni o'rgatish kerak. Futbol afsonalaridan biri Yoxan Kruf futbolni akkor-deonga o'xshatgan maydonni ochish kerak va bo'sh joy borligini bilishni o'rgatish kerak. "Tiki-taka" usulining asoschisi ham bu aslida Yoxan Kruf uni yanada takomillashtirgan esa Gvardiola bo'ldi. Ushbu taktikani ijrosini esa Kruf g'oyalarini yaxshi tushungan Barselona futbol klubi maktabining tarbiyalanuvchilari Buskets-Xavi-Iniesta-Messi kabi Barselona futbol klubining sobiq yulduzlari edi. Ular bir-birlarini maydonda juda yaxshi tushunar va barcha harakatlarni tezkor, aniq va mahorat bilan ijro etardilar.

Yosh futbolchilarga o'rgatish jarayonida to'p bizda bo'lganida nima qilishimiz va to'p raqibda bo'lganida nima qilishimiz kerakligini tushuntirish va buni o'rgatish lozim. To'pni yo'qotishga xar doim tayyor turish bu qanday, hujum paytida yoki tezkor hujumga o'tish paytida to'p yo'qotildi, tezkorlik bilan zonalarini yopish, raqib hujumga o'tishiga to'sqinlik qilish, to'pni egalladik tezkorlik bilan hujumga o'tish bunda hamma harakatlarni oldinga bajarish sekundlarni yutish tezkor fikrlash bo'sh o'yinchini ko'rish va ularga to'pni oshirish kabilarni o'rgatib borish. Bundan tashqari xar-bir yosh futbolchilarga jamoadoshlarining imkoniyatlarini baholashni o'rgatish. Masalan; kim tezkor, kim to'pni o'zida saqlay oladi, kim havodagi kurashlarda raqibdan ustun bu kabi fazilatlarini xar bir jamoa futbolchilari bilishi o'yin paytida tezkor qaror qabul qilishda yordam beradi.

Tadqiqotning maqsadi. Yosh futbolchilarda futbol o'yinini tushunib o'ynash, to'p bizda bo'lganida nima qilishimiz va to'p raqibda bo'lganida nima qilishimiz kerakligini o'rgatish buning uchun mashqlar ishlab chiqib shu asosida mashg'ulotlarni tashkil etish, hujumda va himoyadagi asosiy vazifalarga hamda ularning funksiyalarini tushuntirish va o'rgatish kabi futbolning asosiy taktik ko'nikmalarini rivojlantirishning eng samarali metodlarini aniqlash. Yosh futbolchilarning musobaqa faoliyati

davomida ularning bajargan taktik harakatlarini tahlil qilish va olingan statistik tahlil natijalari asosida mavjud kamchiliklarni bartaraf etish yuzasidan yangi tezkor fikrlash va taktik joylashuvni his etish futbol tushunchasini oshiruvchi mashqlar ishlab chiqib, uni amaliyotga tatbiq etish. Bizga ma'lumki bugungi kunda mashg'ulot o'tkazayotgan va raqobatlashayotgan ijtimoiy va atrof-muhit sharoitlari ham ularning mahoratiga ta'sir qiladi. Sifatli imkoniyatlardan foydalanish, tengdoshlar bilan muloqot va raqobatbardosh imkoniyatlar o'yinchilarning qobiliyatlari va maydondagi ishonchini shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Tadqiqot usullari. Futbol taktik harakatlar tushunchasi. Sport fanida taktik harakatlar deganda sportchi yoki sportchilar guruhi tomonidan o'yin vaziyatini hisobga olgan holda, taktik maqsadga erishish — raqobat muhitida o'yin ustunligini yaratish yoki zararsizlantirishga qaratilgan ongli, maqsadli harakatlantiruvchi harakatlar tushuniladi.

Futboldagi taktik harakatlar — bu o'yin bosqichiga qarab aniq vazifani amalga oshirishga qaratilgan harakat va aqliy operatsiyalar majmuasi: hujum, himoya yoki o'tish bosqichlari. Taktika strategik rejaning namoyon bo'lish shakli bo'lib, o'yindagi aniq texnik harakatlar orqali amalga oshiriladi.

Quyida futbolchilarga dastlabki taktik harakatlarni o'rgatish metodikasining asosiy bosqichlari va metodik tavsiyalar keltirilgan:

Nazariy asoslarni o'rgatish: Taktik tushunchalar bilan futbolchilarga pozitsiyalar, o'yin tuzilishi, hujum va himoya taktikalari haqida asosiy tushunchalar beriladi. Misol uchun, "yopish", "bosim o'rnatish", "markazni himoya qilish" kabi tushunchalar tushuntiriladi.

Taktik rollarni tushuntirish orqali har bir futbolchiga o'zining roli, vazifalari va strategik harakatlari haqida batafsil ma'lumot berish zarur. Masalan, himoyachilarni markaziy himoyaga, yarum himoyachilarni passlarni berishga, hujumchilarga esa gol urishga yo'naltirish o'rgatiladi.(1-jadval)

1-jadval

Tezkor taktik fikrlash komponentlari:

№	Komponent	Tavsif
1	Vaziyatni tez anglash	Maydondagi o'yinchilar joylashuvini tez baholash
2	Qaror qabul qilish	Qaysi harakatni tanlashni aniqlash
3	Harakatni bajarish	Texnik elementni tez va aniq ijro etish
4	Oldindan fikrlash	Keyingi vaziyatni bashorat qilish

Jismoniy tayyorlash va koordinatsiyani rivojlantirish: harakatlarni takrorlash orqali futbolchilarni harakatlarni doimiy ravishda takrorlashga o'rgatish kerak. Bu, ularning harakatlarining aniq va to'g'ri bo'lishini

ta'minlaydi. Misol uchun, futbolchilarni to'pni qo'ldan berish, to'pni olish va darvozaga uzatish kabi oddiy taktik harakatlarni takrorlash.

Jismoniy tayyorgarlik: O'yin uchun zarur bo'lgan tezlik, chidamlilik, kuch va

moslashuvchanlikni rivojlantirishga alohida e'tibor berish kerak.

Guruhli taktik harakatlar: birinchi bo'lib jamoaviy taktikalar orqali dastlabki bosqichda jamoa o'yinchilari orasida koordinatsiyani rivojlantirish zarur. Bu, masalan, himoyani

mustahkamlash yoki hujumni qo'llab-quvvatlashni o'z ichiga oladi.

Oddiy to'pni uzatish o'yinlari bu orqali futbolchilarni bir-birlariga to'pni tez va aniq uzatishga o'rgatish. Shuningdek, himoyachilarni o'z pozitsiyalarida qanday harakat qilishni, to'pni qanday qaytarishni o'rgatish zarur. (2-jadval)

2-jadval

O'rgatish tamoyillari:

№	Tamoyil	Mazmuni
1	Oddiydan murakkabga	1v1 → 2v2 → 3v3 → kichik o'yinlar
2	Cheklovlar	Vaqt, teginish yoki maydonni qisqartirish
3	O'yin modeli	Mashqlar real o'yinga yaqin bo'lishi
4	Faollik	Har bir o'yinchi doim qaror qabul qilsin

Qisqa va oddiy taktik mashqlar: Pozitsion o'yinlar bilan futbolchilarga o'z pozitsiyalarini qanday egallashni, qanday harakat qilishni va jamoa strategiyasini qanday qo'llashni o'rgatish. Masalan, 3x3 yoki 4x4 o'yinlarida himoya va hujumni o'rgatish.

To'p bilan va to'psiz o'yinlar bunda to'p bilan harakat qilish va to'psiz harakatlar o'rtasidagi farqni tushuntirish va mashqlar yordamida futbolchilarga ularni aniq va samarali ishlatishni o'rgatish. (3-jadval)

3-jadval

Mashq turlari va maqsadi:

O'yin shakli	Maydon	Shart	Natija
3v3	20×25 m	2 teginish	Tez kombinatsiya
4v4	25×30 m	5 soniya	Hujumni tez yakunlash
5v5	30×40 m	Neytral o'yinchi	Qaror variantlari

Taktik vaziyatlarni yechish o'rgatish: Simulyatsiyalar bu futbolchilarni turli taktikalik vaziyatlarga tayyorlash uchun ularni o'yin sharoitlarini simulyatsiya qilish orqali o'qitish. Misol uchun, o'yin davomida himoyani buzishga qarshi qanday reaksiyalarni ko'rsatish, hujumda o'yinni qanday boshqarish kabi vaziyatlar.

Stress ostida qaror qabul qilishni o'rgatish bunda futbolchilarni bosim ostida qaror qabul qilishga o'rgatish, ya'ni vaqt va joyni hisobga olgan holda tezkor va to'g'ri qarorlar chiqarishni o'rgatish.

Taktik harakatlarni tahlil qilish va takomillashtirish: birinchi bo'lib o'yinlarni tahlil qilish va dastlabki taktik harakatlarni o'rgatish jarayonida futbolchilarni o'yinlarni kuzatishga va ularni tahlil qilishga o'rgatish muhimdir. O'yinlarni qayta ko'rib chiqish, xatolarni aniqlash va ularni qanday tuzatishni o'rgatish.

Takrorlash va o'rganilgan narsalarni mustahkamlash bu orqali dastlabki taktik harakatlarni o'rganish jarayoni davomida o'qituvchi va futbolchilar muntazam ravishda o'z harakatlarini takrorlashlari va yaxshilashlari zarur. (4-jadval)

4-jadval

Mashq turlari va maqsadi:

Mashq turi	Tashkil etilishi	Rivojlantiradi
Rondo (4v2)	1–2 teginish bilan	Tez qaror, uzatma
Kichik o'yin (3v3)	Cheklangan maydon	Tez fikrlash
Signal mashqi	Rang yoki hushtak	Reaksiya tezligi
Variant tanlash	Uzatma/dribling	Taktik tanlov

O'yin ko'rsatkichlarini monitoring qilish: Kichik o'yinlar va mashqlar orqali murabbiy futbolchilarning o'z harakatlarini va jamoaviy

taktikalari bo'yicha faoliyatlarini kuzatib boradi, baholaydi va kerakli tuzatishlarni amalga oshiradi. (5-jadval)

5-jadval

Murabbiy nazorati va baholash:

Ko'rsatkich	Baholash mezon
Qaror tezligi	1–3 soniya
To'g'ri tanlov	Samarali harakat
Texnik aniqlik	Xatosiz ijro
Faollik	Doimiy harakat

Raqibga qarshi taktik o'rgatish bu orqali esa jamoa taktikalarini raqibning kuchli va zaif tomonlarini hisobga olgan holda o'rgatish,

masalan, raqibning pressingini qanday yengish, tezkor hujumlar tashkil qilish o'rgatiladi. (6-jadval)

6-jadval

Yosh toifalariga moslash:

Yosh	Tavsiya etilgan usul
U10–U11	O'yin va rangli signal
U12–U14	Kichik maydon o'yinlari
U15–U17	Pressing va qaror tanlash
Kattalar	Video tahlil va o'yin modeli

Tadqiqot vazifalari. Umuman olganda, ilmiy-uslubiy adabiyotlarni tahlil qilish, futboldagi taktik harakatlar sheriklar va raqiblar bilan doimiy o'zaro ta'sir qilish sharoitida amalga oshiriladigan kognitiv va motor komponentlarini o'z ichiga olgan murakkab tizimni ifodalaydi. Ularni turli asoslar bo'yicha tasniflash ta'lim va tarbiya jarayonini yanada aniqroq tashkil etish imkonini beradi va tizimli tushunish pedagogik maqsadli

o'qitish usullarini qurish imkonini beradi. Zamonaviy futbol rivoji sharoitida taktikaning ahamiyati ortib, murabbiy va olimlardan maydonda kechayotgan jarayonlarni chuqurroq bilishni talab qilmoqda

Quyida futbolda tezkor taktik fikrlashni o'rgatish usullarining qiyosiy tahlilini jadval ko'rinishida aniq va ilmiy uslubda berilgan

Tezkor taktik fikrlashni o'rgatish usullarining qiyosiy tahlili

№	Usul	Afzalliklari	Kamchiliklari	Qaysi yoshga mos
1	Rondo mashqlari	Tez qaror, uzatma aniqligi	Zarba kam rivojlanadi	U12+
2	Kichik maydon o'yinlari	Real vaziyat, yuqori intensivlik	Charchoq tez bo'ladi	U10+
3	Signal asosidagi mashqlar	Reaksiya va moslashuv	Murabbiyga bog'liq	U8–U14
4	Cheklangan teginish	Oldindan fikrlash	Texnika past bo'lsa qiyin	U12+
5	Video tahlil	Taktik tushuncha chuqur	Vaqt talab etadi	U15+

Yosh toifalari bo'yicha qiyosiy samaradorlik

Yosh	Eng samarali usul	Sababi
U8–U10	Signal va o'yin	Qiziqarli va oson
U11–U13	Rondo + 3v3	Qaror tezligi
U14–U16	Pressing mashqlari	Taktik ong
U17+	Video + o'yin modeli	Tahliliy fikrlash

Mashg'ulot natijalarining qiyosiy bahosi

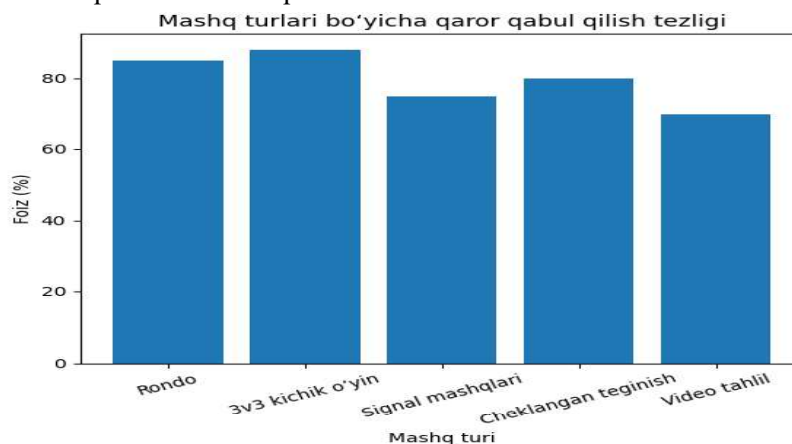
Ko'rsatkich	Boshlang'ich	O'rta	Yuqori
Qaror tezligi	Sekin	O'rtacha	Tez
To'g'ri tanlov	40–50%	60–70%	80–90%
O'yin samarasi	Past	Barqaror	Yuqori

Tadqiqot natijalari va uning muhokamasi.

Har bir o'yinchining o'ziga xos kuchli, zaif tomonlari va o'rganish uslublari borligini tan oling. Har bir sportchining shaxsiy ehtiyojlariga moslashtirilgan shaxsiy murabbiylikni taqdim eting. Muayyan malaka kamchiliklarini bartaraf etish uchun takomillashtirilishi kerak bo'lgan sohalarni aniqlash va moslashtirilgan o'quv rejalarini ishlab chiqish uchun baholashlarni o'tkazish kerak. Takrorlash va amaliyot: Ko'nikmalarni egallash va mushaklar xotirasini rivojlantirish uchun takrorlash juda muhimdir. O'yinchilarga ikkinchi tabiatga aylanmaguncha texnik ko'nikmalarni qayta-qayta mashq qilish imkonini beradigan mashqlar va mashqlarni

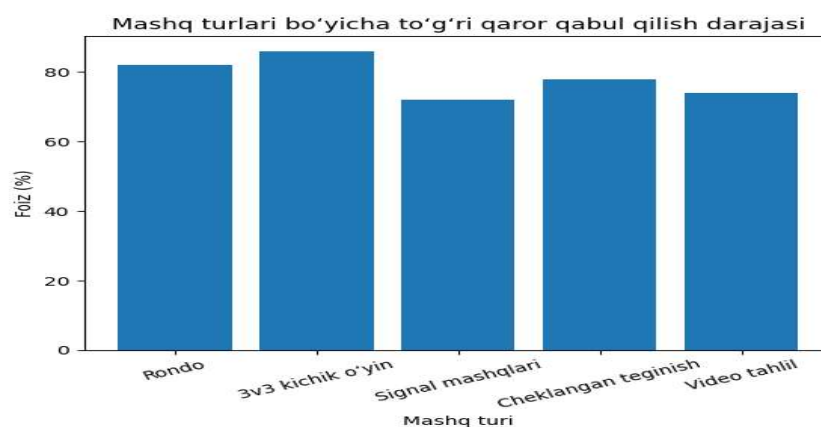
loyihalash. O'rganishni kuchaytirish va yaxshilanishni tezlashtirish uchun o'yinchilarni jamoaviy mashg'ulotlardan tashqari individual mashg'ulotlarga muntazam vaqt ajratishga undash. Video tahlili: O'yinchilarga vizual fikr bildirish uchun video tahlil vositalaridan foydalaning. Mashq mashg'ulotlari yoki o'yinlarni yozib oling va yaxshilanishi kerak bo'lgan joylarni aniqlash uchun tasvirlarni birgalikda ko'rib chiqing. Texnika, qaror qabul qilish va joylashishni tahlil qilish uchun sekin harakatlanuvchi ijro va izohlardan foydalaning. O'yinchilarni o'rganish tajribasini oshirish uchun o'z-o'zini baholash va mulohaza yuritishda faol ishtirok etishga undash kerak bo'ladi.

1-diagramma tahlili

“Mashq turlari bo'yicha qaror qabul qilish tezligi” Kuzatuvlar: 3v3 kichik o'yinlar (88%) — eng yuqori natija Rondo mashqlari (85%) — juda samarali Cheklangan teginish (80%) — barqaror o'sish Signal mashqlari (75%) — o'rtacha daraja Video tahlil (70%) — amaliy mashqlarga nisbatan pastroq

Buni quyidagicha izohlash mumkin: kichik maydon o'yinlari real o'yin bosimini yaratgani sababli futbolchilarda tezkor fikrlash va darhol qaror qabul qilish qobiliyatini kuchli rivojlantiradi. Video tahlil esa bevosita harakatni emas, tushunchani rivojlantiradi.

2-diagramma tahlili

“Mashq turlari bo'yicha to'g'ri qaror qabul qilish darajasi” Kuzatuvlar: 3v3 kichik o'yinlar (86%) — eng yuqori aniqlik Rondo mashqlari (82%) — kombinatsion fikrlash kuchli Cheklangan teginish (78%) — oldindan fikrlash shakllanadi Video tahlil (74%) — nazariy tushuncha Signal mashqlari (72%) — tez reaksiya, lekin tanlov kam

2-diagramma bo'yicha izoh quyidagicha: to'g'ri qaror qabul qilish ko'rsatkichi o'yin vaziyatiga yaqin mashqlarda yuqoriroq. Signal mashqlari tezlikni oshiradi, ammo murakkab taktik tanlovlarni kam rivojlantiradi

Natijalar. Diagrammalar tahlili shuni ko'rsatadiki, kichik maydon o'yinlari va rondo

mashqlari futbolchilarda tezkor taktik fikrlashni shakllantirishda eng yuqori samaradorlikka ega. Nazariy (video) mashqlar yordamchi vosita sifatida foydali bo'lib, amaliy mashg'ulotlar bilan uyg'unlashganda maksimal natija beradi

Xulosa. Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, yosh futbolchilarda texnik ko'nikmalarni rivojlantirish dinamik jarayon bo'lib, u yoshga mos tayyorgarlik metodologiyasini, samarali murabbiylik amaliyotini, texnologiyadan foydalanishni, ijtimoiy va ekologik omillarni hisobga olishni o'z ichiga olgan yaxlit yondashuvni talab qiladi. Murabbiy va murabbiylar ana shu muhim jihatlarga e'tibor qaratish orqali yosh sportchilarning iqtidorini tarbiyalashi, ularning futbol sportida o'z salohiyatini ro'yobga chiqarishi mumkin. Murakkab texnikaga sho'ng'ishdan oldin, asosiy ko'nikmalarning mustahkam poydevorini yaratish juda muhimdir. Murabbiylar to'p uzatish, dribling, zarba berish va to'pni nazorat qilish kabi asosiy harakatlarni o'rgatishga ustuvor ahamiyat berishlari kerak. Keyinchalik rivojlanishga to'sqinlik qiladigan yomon odatlarning rivojlanishiga yo'l qo'ymaslik uchun boshidan to'g'ri texnikani ta'kidlashlari kerak.

Dastlabki taktik harakatlarni o'rgatish metodikasi futbolchilarning umumiy o'yin ko'nikmalarini, jamoaviy ishlash qobiliyatini va o'zgaruvchan o'yin sharoitlariga moslashuvini rivojlantirishga qaratilgan bo'lishi kerak. Bu jarayon har bir futbolchining o'ziga xos xususiyatlariga va jamoaning o'yin rejasiga mos keladigan taktik bilimlarni o'z ichiga oladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Iseyev Sh.T. Futbolchilarni yillik siklda tayyorlashni rejalashtirish. Tashkent. 2016.
2. Nurumov R.I. "Futbol nazariyasi va uslubi". Darslik. T., — 2018,
3. Isroilov Sh.X.ning umumiy tahriri ostida. "Sport pedagogik mahoratini oshirish (futbol)". Darslik. T.,- 2015,
4. Nurumov R.I. "Yosh futbolchilarni texnik va taktik tayyorlash". O'quv qo'llanma. T.,-2005
5. Sharipov, F., & Mirzabayev, D. (2025). Yosh futbolchilarda texnik ko'nikmalarni rivojlantirish. Research and Implementation, 3(2), 23–28. izвлечено от <https://rai-journal.uz/index.php/rai/article/view/1310>

6. Шарипов, Ф., & Мирзабаев, Д. (2025). Развитие технических навыков у юных футболистов. Research and Implementation, 3(2), 29–34. извлечено от <https://rai-journal.uz/index.php/rai/article/view/1312>

7. Sharipov, F. (2025). Futbolda taktik harakatlarning ta'rifi va ma'nosi. Research and Implementation, 3(10), 501–504. извлечено от <https://rai-journal.uz/index.php/rai/article/view/1703>

8. Sharipov, F. (2025). Futbol o'yinining qonun-qoidalari va uning rivojlanish tarixi. Research and Implementation, 3(10), 480–483. извлечено от <https://rai-journal.uz/index.php/rai/article/view/1699>

9. Sharipov, F., & Abarov, J. (2025). Yosh futbolchilarni jismoniy tayyorgarligini rivojlantirish metodikasi. Research and Implementation, (Spec 3(4), 265–268. извлечено от <https://rai-journal.uz/index.php/rai/article/view/250>

10. Sharipov, F., & Maxmudov, M. (2025). Himoyachilarning maydondagi texnik-taktik harakatlarini o'rganish. Research and Implementation, (Spec 3(4), 275–279. извлечено от <https://rai-journal.uz/index.php/rai/article/view/2509>

11. Sharipov, F., & Sultonbekov, D. (2025). Futbolchilarning pressing harakatlarini o'rganish. Research and Implementation, (Spec 3(4), 301–305. извлечено от <https://rai-journal.uz/index.php/rai/article/view/2514>

12. Sharipov, F., & Rayimjonov, S. (2025). 13-14 yoshli futbolchilarning texnik-taktik harakatlarini tarbiyalash samaradorligini oshirish metodikasi. Research and Implementation, (Spec 3(4), 290–293. извлечено от <https://rai-journal.uz/index.php/rai/article/view/2511>

13. Maribjon o'g'li, S. F. (2026). Psychological And Physiological Characteristics Of Young Football Players. Stanford Database Library of International Journal of Pedagogics, 6(02), 29-34.

14. Sharipov, F. (2023). The importance of technical methods in the development of football skills. In International Conference on Research Identity, Value and Ethics (pp. 75-79).

